

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 VI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2008

Nr. 180

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 juli 2008

Hierbij bied ik u mede namens mijn ambtgenote van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de tweede voortgangsrapportage aan inzake de uitvoering van het programma Versterking Opsporing en Vervolging (hierna: het programma).

Tevens informeer ik u over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het experiment raadsman bij het politieverhoor en de audiovisuele en auditieve registratie van verhoren.

Hoewel het programma geen maatregelen bevat die betrekking hebben op de Rechtspraak, heeft zij wel maatregelen genomen om de rechterlijke oordeelsvorming in strafzaken te versterken. Ook daarvan geef ik in deze brief kort de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering weer.

De voortgangsrapportage

De eerste rapportage, die ik u toezond bij brief van 1 mei 2007 (Kamerstukken II 2006/07, 30 800 VI, nr. 86), toonde een gezamenlijke en daadkrachtige implementatie van een groot aantal maatregelen door het Openbaar Ministerie (OM), de politie en het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Deze maatregelen waren noodzakelijk gebleken om opsporing en vervolging kwalitatief structureel te verbeteren. Het programma bevat vijf centrale thema's:

1. algemene eisen aan de opsporing;
2. duidelijkheid over het gezag in de opsporing;
3. versterking van vakmanschap;
4. aandacht voor leiderschap en cultuur;
5. permanente ketenbrede kwaliteitsontwikkeling.

Genoemde thema's zijn nader geconcretiseerd in vele maatregelen die door OM, politie en NFI worden uitgevoerd en over de uitvoering waarvan in drie deelrapportages verslag wordt gedaan. De rapportages zijn mij aangeboden met een gezamenlijke brief die ik hierbij voeg¹. Hieruit blijkt dat bij alle organisaties een onomkeerbare verbetering in gang is gezet.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Gebleken is dat de effecten van de genomen maatregelen inmiddels doorwerken in de gehele organisatie van het Openbaar Ministerie en hun positieve invloed hebben op de afdoening van verschillende soorten zaken, niet alleen de zware strafzaken. Het OM heeft inmiddels een tweede spoor in gang gezet om de professionele ambitie te versterken.

De voortgangsrapportage van de politie toont aan dat de Raad van Hoofdcommissarissen er alles aan is gelegen de maatregelen uit het programma goed uit te voeren. Aandachtpunten zijn de voortgang van de opleidingen, de implementatie van de audiovisuele registratie en de borging van de genomen maatregelen. Deze zullen ook de komende tijd een aanzienlijke inspanning van de politie vragen.

Het OM heeft nieuwe regels voorbereid waaraan de verhoorstudio's moeten voldoen. De landelijke invoering door de politie van audiovisuele en auditieve registratie conform de regels van de Aanwijzing en het Protocol AVR van het OM heeft echter vertraging opgelopen als gevolg van technische (netwerk)problemen. Momenteel werkt de politie aan een oplossing daarvan.

Dit heeft geen gevolgen voor de audiovisuele registratie van verhoren als onderdeel van het experiment raadsman bij het politieverhoor, waarover ik u ook in deze brief informeer. In de daarvoor beschikbare verhoorstudio's wordt gebruik gemaakt van zgn. stand-alone opnameapparatuur. Het is bemoedigend te constateren dat zowel bij het OM, als bij de politie sprake is van een verbreding van de uitvoering van maatregelen uit het programma naar andere zaken.

Bijzondere aandacht geldt de inzet van deskundigen in het opsporingsonderzoek. Het is voor het onderzoek van groot belang dat de juiste deskundigen worden gevraagd hun bijdrage aan het onderzoek te leveren. Voorkomen moet worden dat signalen niet worden gehoord en dat mogelijkheden, zoals het inschakelen van bepaalde deskundigen, niet worden benut. Tegenspraak is hiervoor een belangrijk instrument. Uit de rapportage van de politie blijkt dat alle korpsen gebruik maken van de mogelijkheid om tegenspraak te organiseren. Ik heb er vertrouwen in dat het gebruik van tegenspraak door politie en OM voldoende waarborgen biedt om alle relevante signalen te horen en mogelijkheden te benutten. Tevens spelen de Landelijke Deskundigen Makelaardij van de politie en het wetsvoorstel voor een landelijk deskundigenregister een belangrijke rol.

Het NFI geeft in zijn voortgangsrapportage aan in 2007 flinke vooruitgang te hebben geboekt in de uitvoering van maatregelen uit het programma. Ik waardeer het zeer dat nu ook bij het NFI een gedegen procedure voor twijfel en tegenspraak is ingevoerd.

Het College van Procureurs-Generaal kondigt aan in 2009 met politie en NFI een gezamenlijke procesaudit te zullen beginnen om de effecten van de genomen maatregelen in onderlinge samenhang te bezien. Dit juich ik van harte toe, omdat het niet alleen gaat om een nauwgezette uitvoering van de in het programma genoemde maatregelen, maar vooral om het bereiken van het daarmee beoogde doel dat bestaat uit een structurele verbetering van de kwaliteit van opsporing en vervolging. Aan het eind van 2009 zal de balans worden opgemaakt van het resultaat van het programma Versterking Opsporing en Vervolging, waarna in 2010 tot een afronding kan worden gekomen. Ik hecht eraan op te merken dat mijn ambitie om de kwaliteit van opsporing en vervolging te verbeteren zo nodig verder reikt dan de maatregelen die in het programma worden genoemd. Ik zie het versterkingsprogramma niet als eindstation, maar als goede basis voor permanente kwaliteitsontwikkeling- en borging door de ketenpartners.

Van deze gelegenheid maak ik graag gebruik u nader te informeren over enkele onderwerpen die in meer of mindere mate zijn verbonden met het versterkingsprogramma.

Raadsman bij het politieverhoor

In 2007 heeft verdere uitwerking plaatsgevonden van de in mijn brieven van 1 mei 2007 en 29 juni 2007 (Kamerstukken II 2006/07, 30 800 VI, nrs. 86 en 113) geformuleerde uitgangspunten voor het experiment raadsman bij het politieverhoor.

De opzet van het experiment is voorbereid door een werkgroep waarin alle betrokken partijen hebben geparticipeerd (NOVA, politie, OM, Raden voor rechtsbijstand, WODC, departement). Over de voorwaarden waaronder het experiment plaatsvindt is tussen alle deelnemende partijen overeenstemming bereikt. Per 1 mei 2008 is het experiment van start gegaan met een nulmeting in de deelnemende politieregio's Rotterdam-Rijnmond en Amsterdam-Amstelland. Haaglanden fungeert als controle-regio. Per 1 juli 2008 worden advocaten in de eerstgenoemde twee regio's in de gelegenheid gesteld om aanwezig te zijn in de verhoorkamer. In 2010 wordt het experiment beëindigd en geëvalueerd.

Verhoor kwetsbare verdachte

In de antwoorden op vragen van het lid De Wit over de wenselijkheid van de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon bij politieverhoren van kwetsbare verdachten heb ik aangegeven u hierover voor het zomerreces nader te zullen informeren (Kamerstukken II, Aanhangsel van de Handelingen, nr. 1439, 2007/2008).

Onder vertrouwenspersoon versta ik iemand aan wie men zijn belangen toevertrouwd. Dat kan een raadsman zijn maar ook een familielid. Het is reeds gangbare praktijk dat derden aanschuiven bij het verhoor zodra de verhoorders menen dat de aard van de zaak of de lichamelijke of geestelijke toestand van de verdachte (maar ook die van de aangever en getuige) daar aanleiding toe geeft. Kernvraag is of de te horen persoon verhoorbaar is, zodat de verklaring een objectieve en betrouwbare bijdrage kan leveren aan de waarheidsvinding. Zodra er enige indicatie bestaat dat de verdachte medische hulp behoeft dan wel dat hij in een zodanige lichamelijke of psychische staat verkeert, dat twijfelachtig is of hij een verklaring in vrijheid kan afleggen, zal de politie het oordeel van een arts of andere deskundige inwinnen over de vraag of betrokkene kan worden verhoord. Daarbij wordt tevens nagegaan of de noodzaak bestaat om een deskundige of vertrouwenspersoon bij het verhoor uit te nodigen. Om de huidige praktijk te standaardiseren en protocolleren ontwikkelt de Politieacademie momenteel een onderwijsmodule voor het verhoren van kwetsbare verdachten. Ook wordt gewerkt aan de totstandkoming van een protocol waarin is vastgelegd welke eisen aan de verhoorders worden gesteld in het kader van (voor)opleidingen die zijn toegespitst op de verschillende doelgroepen en op welke wijze het verhoor voor de verschillende doelgroepen moet worden vormgegeven. Het al of niet betrekken van derden bij het verhoor maakt daar onderdeel van uit. Ik meen dat met het voorgaande voldoende invulling wordt gegeven aan de vraag in welke gevallen en op welke wijze ondersteuning van kwetsbare verdachten bij het politieverhoor dient plaats te vinden.

In het belang van goede strafrechtspraak

In navolging op het plan «In het belang van goede strafrechtspraak» en het tweede sectorprogramma voor de strafsectoren «strafsector 2010», waar u in 2007 over bent geïnformeerd, meld ik u het volgende op basis van informatie die ik heb verkregen van de Raad voor de rechtspraak.

Met de acties uit de bovengenoemde notitie en het programma voert de Rechtspraak een tweesporenbeleid. Zo wordt er in het kader van kwaliteitsprojecten een aantal procesmatige verbeteringen in de strafrechtspraak doorgevoerd, terwijl daarnaast de Rechtspraak kiest voor een meer structurele aanpak van de deskundigheidsbevordering onder strafrechters.

De procesmatige verbeteringen bestaan uit een beter gewogen toedeling aan de enkelvoudige en meervoudige behandeling, de instelling van reflectiecommissies, het verbeteren van collegiale toetsing en het implementeren van het project motiveringsverbetering in strafvonnissen (Promis), dat momenteel wordt geïmplementeerd.

Ter ondersteuning van de deskundigheidsbevordering voorziet het programma strafsector 2010 ook in kennis- en informatiemanagement. Voor wat betreft de rechter-commissaris zijn, naast de hierboven beschreven ontwikkelingen, plannen ontwikkeld die zijn positie moeten versterken. Deze plannen richten zich op een heroriëntatie op de taken van de rechter-commissaris en op verschillende vormen van inhoudelijke ondersteuning.

De minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin